

ВЫХОДЗІЦЬ
ШТО-ТЫДЗЕНЬ
У ПАНЯДЗЕЛКІ

АДРЭС РЭДАКЦЫІ
І АДМІНІСТРАЦЫІ:
Вільня, Завальная 7.

НАША НІВА

Цана асобнага
нумэру 3 мк.

ЦАНА АБВЕСТАК:

на 1 стран. 15 мар.
на 4 „ 5 „
за радок пэгіту.

(ЗАКЛАДЗЕНА ў 1906 г.)

Сілы прыбываюць!

З Амэрыкі прыехала ў Варшаву і звярнулася да тамтэйшых беларускіх арганізацый дэлегацыя ад беларусаў, якія жывуць у Амэрыцы. Дэлегаты апавядаюць, што яны маюць у Чыкаго блізка 30 тысяч арганізаваных амэрыканскіх беларусаў, маюць колонію ў Ілінойсе, Цінінаты, Паўднёвай і Паўночнай Караліне і другіх штатах. Нашы браты за морам не забыліся аб сваёй далёкай Бацькаўшчыне: яны гуртуюцца, арганізуюцца і маняцца прыйсьці з падмогай Беларусі, якая скідае путы няволі.

Дэлегацыя хутка вяртаецца назад у Амэрыку і просіць, каб туды-ж прыехалі прадстаўнікі з Бацькаўшчыны дэлегацыі звязаньня крэпкай сувязі з „амэрыканцамі“.

Гэта—нязвычайна важнае здарэньне ў гісторыі беларускага руху. Цяжкія былі нарадзіны гэтага руху: малая зямля ідэалістаў аддавала справе адраджэньня свайго народу ўсе сілы свае, сваю працу, свае здольнасьці і ўсе свае матэрыяльныя засoby. Народная-ж маса, заўсёды пакутаваўшая ў цяжкім недастатку, мала чым магла памагчы сваім павадаром. Пад той жа час нашы суседзі літвіны аказаліся шмат шчаслівейшымі: у іх была добра арганізаваная эміграцыя ў Амэрыцы, матэрыяльна крэпка стаяўшая на нагах,—і вось гэтая самая эміграцыя і падтрымлівала да апошніх часоў увесь літоўскі нацыянальны рух. Цяпер і наша беларуская эміграцыя пачала арганізоўвацца. А нашых людзей у Амэрыцы многа — напэўна больш за літвіноў. І вось арганізаваныя беларускія эмігранты ў часіну, калі важыцца пытаньне аб долі Беларусі, працягаюць да нас з-за мора руку і гатовы аказаць помач зруйнаванай Бацькаўшчыне.

Мы вітаем нашых братоў, якія там—у чужыне—пачулі голас замучанай, стаптанай чужацкімі коньмі Беларусі і адгукнуліся на яго. Мы верым, што сувязь паміж намі і імі завязвацца моцная, і гэтак сыяг байцоў за волю і незалежнасьць Бацькаўшчыны папоўніцца новымі сіламі.

Дай-жа, Божа, ў добры час!

Случкае паўстаньне.

Народ, каторы сотні гадоў пакорна гнуў шыю пад чужацкім ярмом, каторы ў цемнаце сваёй ня ведаў і не разумее, хто ён ёсьць,—народ беларускі ўрэшце збудзіўся і падняў галаву. А ў сьлед за гэтым на ўвесь сьвет пачулася магутнае і гнеўнае слова яго, слова аб тым, што ён, гэты шэры мужыцкі народ, ён адзін ёсьць сапраўдны гаспадар зямлі, якую потам крывавым ад няпамятных часоў паліваў яго дзяды і прадзеда. Пачуўся кліч: „даволі чужацкага ярма!“

І прад ўсім сьветам станула ўва ўсёй сваёй шырыні новае пытаньне—пытаньне беларускае.

Аб ім знаюць ужо ўсе народы, ўсе дзяржавы сьвету. Аб ім рэзюмь „вэлікія“ палітыкі і сушаць свае галовы над яго разьвязаньнем. А гэта—задача нялёгкая: трэба глядзець, каб на „вэлікіх“ палітыкаў не пакрыўдзіўся той ці іншы іх сябра, сваяк, брат. І думаюць яны свае думы без канца і ня могуць знайсці выхаду, як той чалавек, аб якім кажучы, што паміж трох сосен заблудзіўся!

Але жыцьцё тым часам не чакае. Не чакае і народ беларускі: ён хапаецца за аружжа і сваёй моцай, сваёй крывёй хоча заваяваць сабе волю і незалежнасьць.

Мы ўжо пісалі, як у розных мясцох на большавіцкім фронце разьвіаецца „малая вайна“, паднятая нашымі сялянамі проці панаваньня маскоўскіх большавіцкіх камісараў. Але ўсё гэта—нічога, раўняючы да таго руху, які ўзніўся ў Случчыне.

Случчына ўжо ня першы раз барэцца за аружжа. Калі выходзілі ад нас у 1918 годзе немцы, аддаючы з рук у рукі наш Край большавіком,—случчанае прававалі даць адпор наездчыкам і недапусьціць чужацкае ўлады. Але тады рух быў яшчэ слабы. Цяпер-жа тут шырокая хваля разлілася народнае паўстаньне, якое мае сваіх павадароў, знаходзіцца ў еднасьці з беларускімі палітычнымі цэнтрамі і сьвядома паднімае штандар незалежнасьці Беларускае Народнае Рэспублікі.

Гэта—факт, міма каторага ня могуць прайсьці моўчкі „вэлікія“ палітыкі. Гэта—найярчэйшае, найпэўнейшае выяўленьне волі беларускага народу, бо ж яно прынятае яго ўласнай крывёй. І перад гэтым фактам, перад гэтай аружнай барацьбой беларускіх сямяжнікаў за незалежнасьць Бацькаўшчыны павінны з нашанай схіліцца галовы ўсіх тых, хто з дзіўнай сьляпотай да апошніх дзён гаварыў аб „штучнасьці“ беларускага руху!

Пачатак абудовы незалежнае Польшчы пачаўся невялікай зямленай стральцоў Пілсудскага, ў пачатку сусьветнае вайны перайшоўшая аўстрыйска-расейскую г. аніцу. Але на іх глядзелі тады, як на шалёных, і ніхто ня мог паверыць, каб іх крок меў гэтакія вялізарныя рэзультаты. Мо і на нашых случкакоў, імёны каторых яшчэ рана называлі, ішчыя ўглядаюцца так, як некалі на „пілсудчыкаў“: лішне вэлікія большавіцкія сілы сталі супроць іх. Але тая іскра народнай байны, якая бліснула ў Случчыне, ня згасне пры найгоршых варунках: кроў герояў ня ліецца дарма, і на палітай сю зямлі вырасьце раней ці пазьней „дрэва Свабоды“.

Ярашэўскі.

Случка.

Чарназёмная пшавічная Случчына, адзін з прыгажэйшых куткоў Беларусі з багатым сялянствам, не дапусьціў на сваю зямлю маскоўскіх гвалтаўнікоў пасля падпісаньня трактату ў Рызе.

Беларускі дзеяч Паўлюк Жаўліт стануў на чале Случчыны.

15 лістапада адбыўся „ўсе-случкі“ беларускі з’езд, на каторым Случчына

прызнана часцінай незалежнай Народнай Беларускай Рэспублікі.

Аб’яўлена мабілізацыя, на каторую пайшлі ўсе. Гэтак рады партызанаў вельмі пагусьцелі. Усе сталі ў рады войска, каб бараніць свой край ад большавіцкай тыраніі.

М. Койданаў Менск. г.

У Койданаў прыехаў большавіцкі камісар, каб лавіць дэзэртараў. Партызаны выгналі яго з мястэчка разам з рэвкомам.

Вялейскі павет.

У паўночнай часьці Вялейшчыны адна партызанская дружина вярст за 30 ад граніцы ў бок Барысава вычысьціла м. Н. Гайну, дзе было большавіцкае войска і „чразвычайка“. „Чразвычайку“ разстралялі, ўзялі каля 60 краснаармейцаў у палон. Набралі многа вайскавай дабычы.

Дружыны растуць, і ў іх рады становяцца лепшыя сыны Беларусі. Паміж партызанаў многа ўдалых хлопцаў.

У Барысаўшчыне.

Партызаны адбілі ў большавікоў 2000 кароў і аддалі іх назад гаспадарам.

У Барысаве разбілі і разганалі цэлы полк краснаармейцаў.

У Веліжскім павеце Вітэбск. г.

І ў **Бельскім** Смаленскай губ. партызанскія беларускія дружны, каторым большавікі ня могуць даць рады, зрабілі тое, што Саветская Расея ня маець там уласці, і камісары баяцца паказаць свой нос.

З фронту Балаховіча.

У Вільні атрымана зьвестка адозваў і выдавецтваў балаховіцкае арміі па беларуску. Усё гэта робіць даволі мізэрнае ўражэньне. „Зьвестун“—білетань беларускага палітычнага камітэту пры народнае арміі генерала Булак-Балаховіча—гэта лістак на 1 старонцы, напісаны даволі падазрыцельнай з боку беларускасьці мовай. І ўсюды—адно толькі ўвасхваленьне „Вялікага Правадыра Бацькі Булак-Балаховіча“ ў форме ня зусім прыстойнай.

Да штабу Балаховіча езьдзілі некалькі маладых беларускіх афіцэраў, але вельмі хутка вярнуліся адтуль „Беларускасьць арміі Балаховіча“,—кажучы,—„гэта толькі фірма, пад якой і хаваецца чыстая маскоўшчына“. Дый склад палітычнага камітэту з панам Аляксюком на чале ня можа вызваць даверыя беларускага грамадзянства.

Паводле тых-жа афіцэраў, спробы палітычнага камітэту здэзержаваць „балахоўцаў“ ад рабункаў спакойнага насяленьня даюць мала карысьці: „балахоўцаў“ вельмі трудна перарабіць,—і дзе яны прайдуць, там, як кажучы, і „травы не расьце“.

Наагул, прыгледзіўшыся да ўсяе „балахоўшчыны“, беларускія афіцэры расчараваліся ў-ва ўсім гэтым прадпрыемстве і ня суляць яму ўдачы на даўжэйшы час. Гэта пацьвярджаюць і тэ-

ючыся на Барысаў. А страляніна ўсё бліжэй, рух адступаючых войск усё шырчэй.

шы і ўсё больш безпарадачны. І ўрэшце 15 кастрычніка ў 9 гадзіне ў вечары ў Менск увайшло польскае войска. Але забавілася тут нядоўга: назаўтра пакінула места і адыйшло на вызначаную ў Рызе лінію. А ў сьлед за гэтым вярнулася ізноў бальшавіцкая ўлада, а з ёй разам „чрэзвычайка“, бруд, голод і холад...

У апошнія два тыдні, якія я пра жыла ў Менску пасля новага павароту савецкае ўлады, пэны на прадукты першае патрэбы былі такія: пуд мукі жытняй—14-20.000 сав. руб., пуд круп—16-20.000, бульбы—3-4.000, гародніны—4.000, кварта малака—800, фунт сала або масла—7-8.000, пуд солі—30-40.000, за дровы за сялянскі вос—30-40.000. А ў тым жа часе сярэдні заробатак інтэлігента ад 3 да 7.000 сав. руб. у месяц! Вос тут і жылі!

Усё ж у апошні час трэба адзначыць зьмену адносін бальшавікоў да беларушчыны. Так, быў выдадзены загад, каб усе установы і школы перайшлі з расейскай мовы на беларускую. І вось стаўся „пуд“: уся гэтая маскоўская чорная сотня, ўсе тыя абрусцелі, каторыя зусім нядаўна проста плявалі на „ісковерканное наречіе“ раз прыказама „начальства“, вразу „научыліся“ на беларуску!

Але жыць у Менску стала гэтак цяжка, што і гэта не магло мяне затрымаць там надалей. І 10 лістапада пехатой я вывандравала з Менску.

А. Л.

Больш.

Дзе рэч вазьму дзеля натхнення,
Дзе слоў для сьпеваў набяру?
Дзе ад нуды знайду збаўленьне,
Па сэрцу з кім загавару?
Айчызна наша разадрана:
Усюды сьмерць, усюды кроў...
У гразь ўся праўда утаптана,
Сьвятыя лезунгі, любоў...
Усё неба хмарама пакрыта,
Адсюль грэміць, адтуль гручыць.
Дрыжыць у полі Маці-жыта,
А лес так жудасна маўчыць.

А людзі? што з народам стала?
Заглох, баіцца дум сваіх...
На сьвет ня выйдзе, як бывала,
Чагось чакае кожны міг.
Ня міл зрабіўся сьвет прыгожы,
Друг дружны, ворагі ўсе!
А слова выказаць?.. крый Божа:
Тож вецер схопіць, разнясе...

Варта помніць.

За ўвесь час сваёй гісторыі Беларусь здаецца ніколі не перажывала тахіх цяжкіх хвіль, якія яна перажывае цяпер. Здушанае з усіх бакоў чужым, падзеленае ім на кавалкі, каб лепш было праглынуць яе індывідуальныя горламы, яна на момэнт як-бы замерла. Рады з гэтага нашы суседзі і ўжо, чуць ня пляскаючы ў далоні, хочунь спраўляць на ёй хаўтуры. Як груганьне зьяляюцца адсюль яны на нашу зямельку і пешадца з таго, што можа бяз клопату можна будзе падзяліць паміж сабой яе спадкі. Заняўшыся крывёю іх вочы ня бачуць таго, што яна не памёрла, што яна жыве. Крыжавыя іх рукі з усіх бакоў цягнуцца да поўных усякім добром кублаў, а зубы ляскаюць ад хцівасьці. „Гэта мне!“ — „Гэта мне!“ — чуваць з усіх бакоў галасы.

Адны паволі, суседзі, паволі...
Хцівасьць ваша прыпамінае мне адну нашу старую легенду, каторую ня шкодзіла-б ведаць і вам. Так і былі: як ня хцівы чалавек і не спэкулянт, раскажу яе вам, і ведаеце — нават дарма.

— У адным сяле Пінскага павету жыў сабе спакойна досыць заможны селянін. Доўга быў ён здароў, як рыба, але на астатку прышла і на яго ліхая пара, і ён захварэў. Ці доўга ён хварэў, ці коротка, — не магу сказаць, бо ля яго

Ня край населены — пустыня,
Дзе толькі совы, крумкачы,
Дзе голас чалавечы гіне...
Даволі, сэрца: й ты маўчы!
Ігналь Румянак.

ХРОНІКА.

Ад Рэдакцыі.

З прычыны таго, што „Наша Ніва“ дагэтуль была ядынай у Вільні часопісьцю ў беларускай мове, мы ў апошніх нумэрах памяшчалі стацыі і замяткі часопісь „кірыліцай“, часопісь „лацінкай“, бо ня ўсе ўмеюць чытаць такімі і сякімі літарамі. Цяпер мы даведаліся, што ў найбліжэйшых днях мае выхадзіць беларускі тыднёвік толькі „лацінкай“. Гэта дае нам магчымасьць перайсьці ізноў на „кірыліцу“, бо новая часопісь, спадзяемся, здалее сумленна здавольніць патрэбу друкаванага слова „лацінкай“.

У Беларускай Школьнай Радзе.

Праца Беларускай Школьнай Радзі разьвіваецца вельмі ээргічна. У Вільні пушчаны ў ход ужо чатыры народныя школы з 7 камплектамі і такім-жа лікам вучыцялёў. Але асабліва разьвіваецца праца па арганізацыі школ па вёсках.

За апошні тыдзень адчынены ў Ашмянскім павеце беларускія школы ў сямёх мясцох (10 камплектаў), а ў найбліжэйшых днях лік новаладжаных школ напэўна ўзрасьце да 40 камплектаў. Такія-ж весткі йдуць і з другіх паведаў.

Новы прытулак.

Як мы даведаліся, ў Вільні ладзіцца новы беларускі прытулак, бо стары ня можа прыняць усе тое масы бедных беларускіх дзяцей, якім патрэбна помач і апека.

У Беларускім Клюбe.

Памяшчэньне пры Ягелёўскай вул. ў каторым часова быў прытуліўся Беларускі Клуб, аказалася вельмі нявыгодным: у ім няма вялікае саль, ў якой можна было-б рабіць вялікія сабраўні беларускага грамадзянства ці то дзеля забавы, ці паслухаць лекцыі, рэфэрату і т. п. Дзеля гэтага Рада Старшын пераносіць Клуб у новую кватэру (Біскупская 12.): тамка ёсьць і адпаведная саль, і пакоі прасторныя, дык і будзе магчымасьць разь ярнуць шырокую культурна-грамадзкую працу.

ложка ніколі не сядзеў. Дый там для мяне не знайшлося-б і месца. Кругом ложка і блізка аж да самых дэбярэй на табурэціках, услончыках, калодачках і лавах сядзелі як дзень, так і ноч „добрыя“ суседзі і сваякі. Адзін перад другім стараліся яго лячыць. Праўда, зьездзіць па знахара ім ня прыйшло ў галаву, дый яны добра ведалі, што бяз знахара самі скарэй патрапяць вылячыць яго „на паповы саны“, а аб большае ім не хадзіла. Калі хворы прасіў піць, яму падавалі есьці; калі-ж прасіў есьці, то падавалі піць. Адным словам, апека была „як нельга лепшая“.

Хворы спачатку кідаўся ў ложку і блюзніў, пасля патроху стаў прычыхаць, а на астатку і зусім запіх.

Каб не перашкодзіць хвораму супакойцца, ўсе ў хаці да таго супакойліся, што нават забыліся папрабаваць падняць хвораму пад нос валасоў ці перка, каб прыканацца, ці ён памёр ці заснуў. Але затое аб тым, што каня, каторы будзе вязьпі нябожчыка на магількі, трэба вясці за ручнік і што яго трэба абліць аўсом, што таму, хто нябожчыка будзе мыць і хто будзе рабіць дамаўдэ, трэба даць гарэлікі, — гэта помнілі ўсе.

Дык няма нічога дзіўнага, што як „запіх“ хворы, з усіх кублаў кудысьці папрападалі вечкі, а ў каморы ў клеці падняўся такі „плач“, што і ваўкі ў калядніцу яму-б пазайдзецілі!

ARYŠTY LITWINOŪ.

„Rzeczpospolita“ nakazywając, „sto u Wilni „defenzywa“ aryštawała bołš za 20 asob — tatejšych litwinou, u tym liku mnoha wučycielou i wučniau starszych klasau litouškej himnazii. Ich winawaciać u prynaležnaści da tajnaj arhanizacyi, jakaja мае na mecie baračbu z uradam „Siaredniaje Litwy“. Wučniau i wučycielou da suda wypuścili na wolu, reštu pasadzili u lukiški wastroh.

„Unz. Tog“ piša, što ich addajuć pad wajentna-palawy sud.

MOBILIZACYJA.

Načalniki mobilizacyjnaha addzialu St. Iwanouški, daŭ supracainikom naze wiedamaści, jak idzie mobilizacyja u Wilni. Pawodle jaho stoŭ, 22 listapada jawitlasia na przyu 47 duš, uziata u wojska 35; 23 listapada jawitlasia 78, uziata 73; 24 st. jawitlasia 42, uziaty 38.

ZAJEZD SAJUZA KOOPERATYWŲ.

Zdarylasia mnie bačyc u zajeździe Wilenskaha Sajuzu Kooperatywaŭ (Wilenskaja 12), зроблена для віасковых кооператываў, hetkuju scenku.

Na padworak panajechała śmat churmanak z roznych miajscoŭ: spad Dźwinski, z Świencienskaha pawietu, Wialejskaha, Lidzkaha Ašmiansčyny; inšyja prywiazli u Sajuz na zdaču pradukty: kabanoŭ, žyta, aharodniny i dzieła taho, što sklady Sajuzu ūžo byli začynieny. churmanki pryhnali jak zwyčajna u zajezd Sajuzu. Zajezd Sajuzu byu by duža wyhodny dla wiaskowych kooperatywaŭ, bo nia treba jechać u prywatnyja zajezdy, hdzie kooperataraŭ abdzirajuć pry zajeździe jość pakoŭ dla spańnia, stajni, wialiki dwor, stałoŭka dla pryjaždžajućych. Usio heta duža dobra. Ale, jak ja dawiedausia, u stajni adzin pan aficer — paručnik biaz usialakaha orderu ad ulady pastawiŭ swajho kania, a sam pan aficer pamiaściusia tak sama biaz ordera u domie, naležačym da Sajuzu. U pana aficera paručnika jość, jak naleža być, panardynarec. I, jak kažuć, ničoha niemožna zrobić z hetymi panami, kab ich wysialić z stajni. Pan ardynarec, musić, pa zahadu, pilujeć drowy Sajuzu, i jak u toj samy wiečar adzin pracainik Sajuzu skazaŭ „panu ardynarcu“, što čużyja drowy piławać nia možna, dyk było takoj fajanki, što i na wiaskach nie zaŭsiody učuješ, a u datak abiacau jašče zastralić z karabinu, škadawaŭ tolki, što z saboj rawalweru nia mieŭ, bo zabiu by adrazu.

Наастанку ўсё неяк супакойлася: знайшлі патрэбны ручнік, авёс і гарэліцу; дамаўдэ было зроблена, поп наняты, — і нябожчыка павязьлі на магількі, пакрылі сьвятой вадою і сталі апускаць у магільку.

Але вось, як толькі думаў дакранулася да дна і поп зацягнуў „Вечную памяць“, а сваякі і суседзі нарыхтавалі зямлі, каб зачаць яго прысыпаць, — сталося тое, чаго ніхто ня жадаў. З сілай падскочыла ўверх века думаў, і перад здумёўшыміся людзьмі ўстаў жывы нябожчык і, ўхапіўшыся за край магількі, выскачыў з яе.

Ні крык папа: „Будзь прокляты, сатана!“, ні тая зямля, каторай зачалі абсыпаць яго „добрыя“ суседзі і сваякі, не загналі ўжо яго ў магільку.

Схапіўшы лапату, ён на права і на лева зачав частаваць сваіх ашпакуючых і сора дабраўся да дому.

Перапужаныя суседзі і сваякі забыліся аб тым, што па нябожчыку спраўляюць памінкі.

Ватрын.

Вільня 13. XI 20.

Toje samaje z pakojami dla zajezdu. Kali pryjechać z wioski, dyk možna padumać, što ŭ Wilni sašim nima kwater, bo z čatyroch pakojaj dla zajezdu kooperatywaŭ try zaniaty wajskowymi biaz ordera, a prywiežšym zbožža na zdaću ŭ Sajuz kooperatyŭnym pracaunikom prychozicca spać na padlozie, bo žaŭniery zabrali tožki z zajezdu.

З усяе Беларусі.

SALEČNIKI, Wilenskaha pawietu.

Tut u wioscy, prahladajućy papadajućyasia nam Wilenskija hazety, časta čytajem, što ŭ Wilniu celymi pajezdami prychozicia roznyja pradukty, ale ŭsio tolki dla samaha miesta Wilni, a ab wioscy jak-by i zabylisia, jak-by jana i sašim nie istnawała. Mylacca tyja, chto dumajuć, što wioska naša, što naš sialanin-bielarus swiatym ducham moža pražyc, što ni myła, kab wymyc swaju prapaciešuju kašulanku, nia treba, što jon u ciapierašnja doŭhija wasieŭnija nočy ŭ swajej ciomnaj chacioncy i biez karasiny moža abyjšcisja i h. d. Tolki nie padumajcie, što sabirajusia prasić paznanskich abo inšych daraŭ—sašim nie, chaću skazać tolki staradaŭnuju bielaruskuju prakazku: „ničoha nie dawajcie i nas

Kalada.

MAŁA-SALEČNIKI, Wilensk. paw.

Urad Małasalečnickaha Spażywieckaha Tawarystwa zaŭsiody wyznačauisia swaimi niekooperatyŭnymi pastupkami, niazamiačalisia spekulacyjnija wychadki ŭ samoj kramie. Ciapier hety самы ŭrad sabraŭ sjarod žycharaŭ swajej wakolicy, jak byccam dla sajuzu, 3 pudy cybuli, 30 pud. żyta, 3-ch kabanoŭ, pawiez ich u Wilniu, ale nia zdaŭ u sajuz, a pradaŭ prywatnym handlaram. Musić siabry hetaha kooperatywu nia wiedajuć taho, što wyčwarajuć praŭlency. Prociŭ takich kooperatyŭnych pracaunikoŭ jość adzin sposab: heta—sklikać schod i выбраć nowy ŭrad.

М. Васілішкі (Лідзкага павеу).

Прачуўшы пра тое, што ўрадам генарала Жэлігоўскага абвешчана мабілізацыя і прызыў, жыхары нашай вокругі дужа ўзварушыліся. Дагэтуль іх ніхто апрача Расей яшчэ на вайну не прызываў, і для нашага сялянства гэты прызыў ёсьць троху навіна. Адносяцца сяляне вокругі да прызыву больш-менш так, як мне давядлося чуць:

— Ну дык што-ж? Калі й пайдзем у прызыў, дык пэўна вайну хутка скончым. Аб гэтым ужо і гаварыць няма чаго.

BIENIAKONI, Lidzkaha pawietu.

Pry stancyi Bieniakoni adčyniŭsia hurtoŭnia dla kooperatywaŭ bližejšych da hetaj stancyi. Hurtoŭniu adčyniŭ Wilenski Sajuz Kooperatywaŭ, jaki pryšlaŭ da Bieniakonskaha spażywieckaha tawarystwa roznyja tawary, pawat i duža patrebnyja wioscy, jak naprykład: sol, škło, katly i h. d. Bieniakonskaje spażywieckaje tawarystwa, duža padupaŭšaje za apošni čas ad ruiny wojnami, patrochu stanowicca na pohi, i možna spadziawacca, što chutka krepka stanieć miejscam, da jakoha buduć šciakacca ŭsie bližejšyja kooperatywy pa tawar i atrymliwać hety tawar niedałočka—ŭ Bieniakoniach, a nia hdzieści ŭ dalokaj Wilni.

WAŁOŻYN, Ašmianskaha pawietu.

Duža ciažki čas pieražywujuć kooperatywy ŭ rajonie kala Maładečny! Ad mocnych sajuzaj Mienskaha i Wilenskaha jany adarwany; jany duža ŭciarpieli ad adchoziačych wojsk, instruktarskaj dapamohi kooperatywy ni adkul nia majuć. A hetkaja dapamoha duža patrebna: rachunkowaść u kooperatywach nia ŭsiudy zawiedziena, jak naleža być, mnohija kooperatywy nia prawilna arhanizawany, a jak treba prawilna arhanizawacca—i sami nia wiedajuć Wilen-

ski sajuz, da jakoha žwiartalisia za pomacchu, adkazai, što dzieła taho, što Maładečanski rajon pakul-što za hranicaj, jamu duža nie spadručna ŭ im pracawać, choć i abiacaŭ tak ci siak jakuju-niebudź dapamohu dać.

Вялейка.

У нас улада яшчэ не арганізавалася як належа быць. Пакуль што існуюць толькі Магістрат. Машина па чугунцы ад Маладэчна на Вялейку ня ходзіць, бо сапсэты масты. У самым месцы вялікая недастача многіх прадуктаў, як напрыклад: солі, карасіны, гарбаты, цукру і г. д. Хочучы здаволіць патрэбы мяйсцовых жыхараў Магістрат выслаў да Варшавы свайго прадстаўніка для куплі тавараў для места.

Рэчкі, (Вялейскага павеу).

Адзін клопот з жывёлай, якая асталася бяз корму. З каровамі ці авечкамі яшчэ вядома, што робіць: зарэзаць і зьбесьць ці жыду прадаць, а вот з канём дык проста гора! І карміць нечым і за каня цябе яшчэ ў хурманкі цягаюць. З рэзанымі каровамі, авечкамі і свіннямі апошні час стала значна менш клопотаў, бо жаўнеры іх дужа ахвотна купляюць: вядома мяса ў нас смашнае, не абы чым жывёла кормлена, бо была ў пашане, спадзяючыся, што будзе патрэбна на вясну.

Спадзяюцца прыходу Балаховіча, і каліб яго войска прышло, дык можна спадзявацца, што зьявіўся-б значны лік ахвотнікаў.

BUDSLAU, Wialejskaha pawietu.

Miastečka naša, pierš żywoje, ciapier—nudnaje! Za čas wajny try razy hareła ad strełaŭ. Wybudawacca nie zdalei ludzi, a materyjał, što byli nahatowili da buduŭli, niščycca to na masty, to na apał. Kruhom lesu—choćprapadzi, ale šmat farmalnašciaŭ, kab z lesu droŭ na apał prywiaźci, дык на heta jduć płaty z harodaŭ, pieraploty, i hatowyja u haspadaroŭ drowy! Ni škła da wakon, ni karasiny, ni soli—niama adkul dastać; čyhunka nia dzieć, a koŭmi!

Zakrytaja letaš budslauškaja bielaruskaja himnazija pad wosieŭ sioleta iznoŭ paŭstała; zapisalaŭsia boľš 800 wučniaŭ. U miastečku nia było chaty dla tak wialikaj školy; pryšlosia pa wioskach razmiaščać klasy. Ale praz tydzień nawuk „front“ zblizyŭsia, i himnazija zamiorła. Dahetul školy pustujuć.

U wołaści ni jakaj uprawy, ni staršyny, ni ksiandza; hetyja swaich „awiečak“—parafijan adno skubsci lubiać, a jak „woŭk“ pakažacca—sami lataty, a awiečkamі woŭk zaapiakujacca...

Bulba z kaliŭja wybrana, ale mała dzie adorana praz niedachwat wolnych koni. Azimina zasiejana u haspadaroŭ i pa dwaroch.

Парфенава (Вялейскага павеу).

Апошні час у нас патроху пачаў наладжывацца якісь парадак. Паназначаны войты гмін. Рэквізыцы робяцца ўжо не самадумна і сколькі ўздумаецца, а накладаюць на вёскі, якія павіннасьці ім трэба нясьці. Ужо гэта значна лягчэй сялянам, чым той парадак, які быў дагэтуль. Усё-ж такі трэба адзначаць, што жывецца дужа ня смашна. Прадуктаў у ваколіцы ніякіх няма, бо чыгунка ад Маладэчна саўсім ня ходзіць і няма ніякага падвозу ні адкуль. Коопэратыў пачынае патрошку варушыцца, быў агульны сход, абабраны загадчыкі, але трэба спадзявацца, што патрэбна будзе склікаць яшчэ адзін сход, каб абабраць урад таварыства. Прадстаўнікі ад таварыства пасланы ў Вільню дзеля закупу тавараў.

BRASLAU, Braslaŭskaha pawietu.

Braslaŭski rajon tolki niadaŭna, zaniaty polskim wojskam. Baľšawiki ŭ nas byli nia doŭha, i dzieła hetaha miajšcowaść nia tak žniščana, jak heta haworać pra druhija miescy. Apošni čas žyćcio trochi ażywajeć. Wiadziecca značny handal z Litwoj i Łatwija, bo jak u tej, tak sama i ŭ druhoj na hranicach wialikich srohašciej niama. Z Litwy boľš usiaho wiazuć sol, a ŭ Łatwiju zato wiazuć u značnym liku siemia ilnianaje, jakoje idzie na Miłauškija zawody ŭ pierarobku na ilniany alej. Hetym wywaznym handlam boľš usiaho zajmajucca prywatnyja handlary praz Dźwinsk i Kałkuny. Kali jašče tak praciahniecca jaki čas, дык z Braslaŭskaha, Dźwinskaha i Świancianskaha pawietaj siemia budzie čuć nia ŭsio wywiežiena. Wywozicca i kuplajecca taksama i šaršciŭnie. Mašina na čuhuncy boľš-miešć prawilna chodzić da Dukšt; spadziajucca, što ŭ chutkim časie budzie chadzić dalej.

Обса, (Браслаўскага павеу).

За апошні час у Обсе і ваколіцы зьмянілася многа ўлад. Пасьля адетупленьня палякоў прыйшлі бальшавікі, але прабылі ня доўга: ня ўспелі зрабіць многа дрэннага, як прыйшлі літвіны. Літоўскае войска было невялікае і то праходам; нейкі час былі толькі літоўскія жандары, але вялі сябе добра і сялян ня крыўдзілі. Прабылі і літоўскія жандары нядоўга: пасьля іх прыйшло польскае войска. Цяпер-жа, нядаўна, заняло Обсу войска генарала Жэлігоўскага.

Праз Обсу і Браслаў будуюцца малельская чыгунка, якая была і раней—яшчэ пры немцах.

Пэны на ўсё тут значна таней чымся ў Вільні. Солі ёсьць, а няма карасіны. Жыта тамей, як у Вільні, але апошні час цана значна павялічываецца, бо спекулянты пачалі вывазіць хлеб у Латвію праз Дзьвінск. Граница з Літвой ня срогая і адтуль да нас дастаўляецца многа солі і іншых тавараў.

М. Глыбокае, (Дзісенскага павеу).

Бальшавікі Глыбокае пакінулі ў пачатку кастрычніка, і ўвайшло сюды польскае войска. У самым мястэчку цяпер цывільнай улады, як належа, яшчэ няма, ёсьць толькі камандант вайсковы. Староства яшчэ не вярнулася. Гмінных улад так сама няма. Вайсковымі рэквізуецца шмат прадуктаў у сялян, бо жаднага падвозу чыгункай няма. Ад Маладэчны машина яшчэ ня ходзіць, бо узарваны масты, а ад Сьвэнцяні ходзіць толькі да Пастаў бо далей бальшавікі пераробілі на шырокую каляю і цяпер трэба перашываць.

Мястэчка значна апусьцела. Іншыя паехалі ўцякаючы ад бальшавікоў, другія ўцяклі ад палякоў. Засталіся ўсё больш старыкі ды жыды. Пэны на прадукты ня высокія, а карасіны, галантары і таго, што звычайна прывозіцца ў Глыбокае—няма, бо дужа цяжкі падвоз. Коопэратывы ў Дзісенскім павеце ўсё зруйнаваны і не працуюць.

ZAHARANICAJ.

PIERAHAWORY ŭ RYZIE.

Polska-rasiejskija mirawyja pierahawory ŭ Ryzie prypynilisja. Sawieckaja Rasieja zapratablestawała proci taho, što polskija wojski na Ukrainie nie ašyścili zajmnych abšaraŭ, jakija pawodle ryžskaje ŭmowy pawinny adyjšci da Sawieckaj Ukrainy.